

Trähusområden i Åbo

Arkitektur och utveckling

Mikko Laaksonen
Den nordiske trebyen
Trondheim 22 sept 2016

P.J Gylich 1850-1851
 Åbo arbetarbostads aktiebolag,
 Vårdbergsgatan 2
 Turun työläisasuntojen osakeyhtiö
 Vartiovuorenkatu 2

St Karins kyrka och kyrkby
Kaarinan kirkko ja kirkonkylä
Markku Laaksonen

Nummi, by i Karins, 1910
Kaarinan Nummi, 1910
Kartta / kart MML

Nummi, by i Karins, 1910

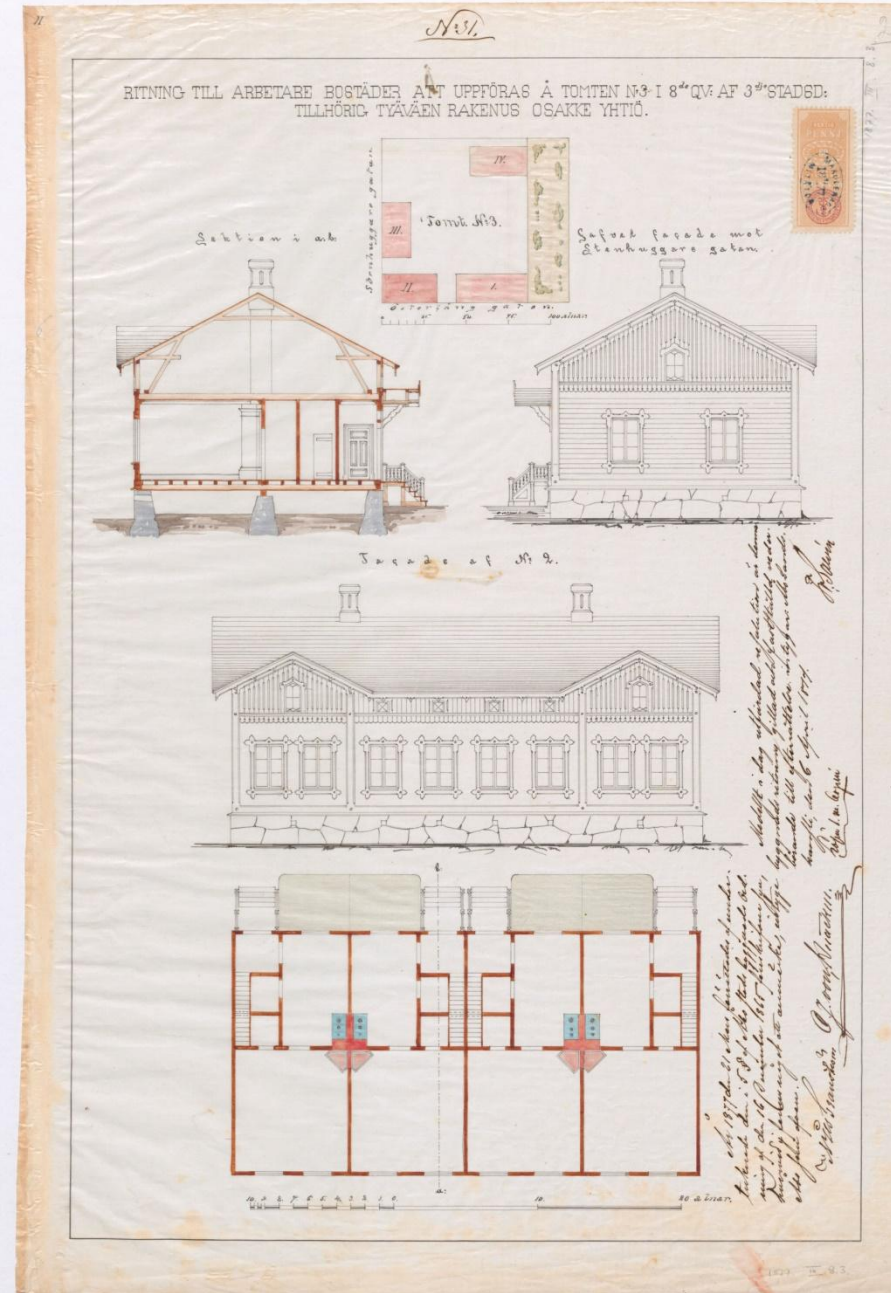
Kaarinan Nummi, 1910

Kartta / kart MML

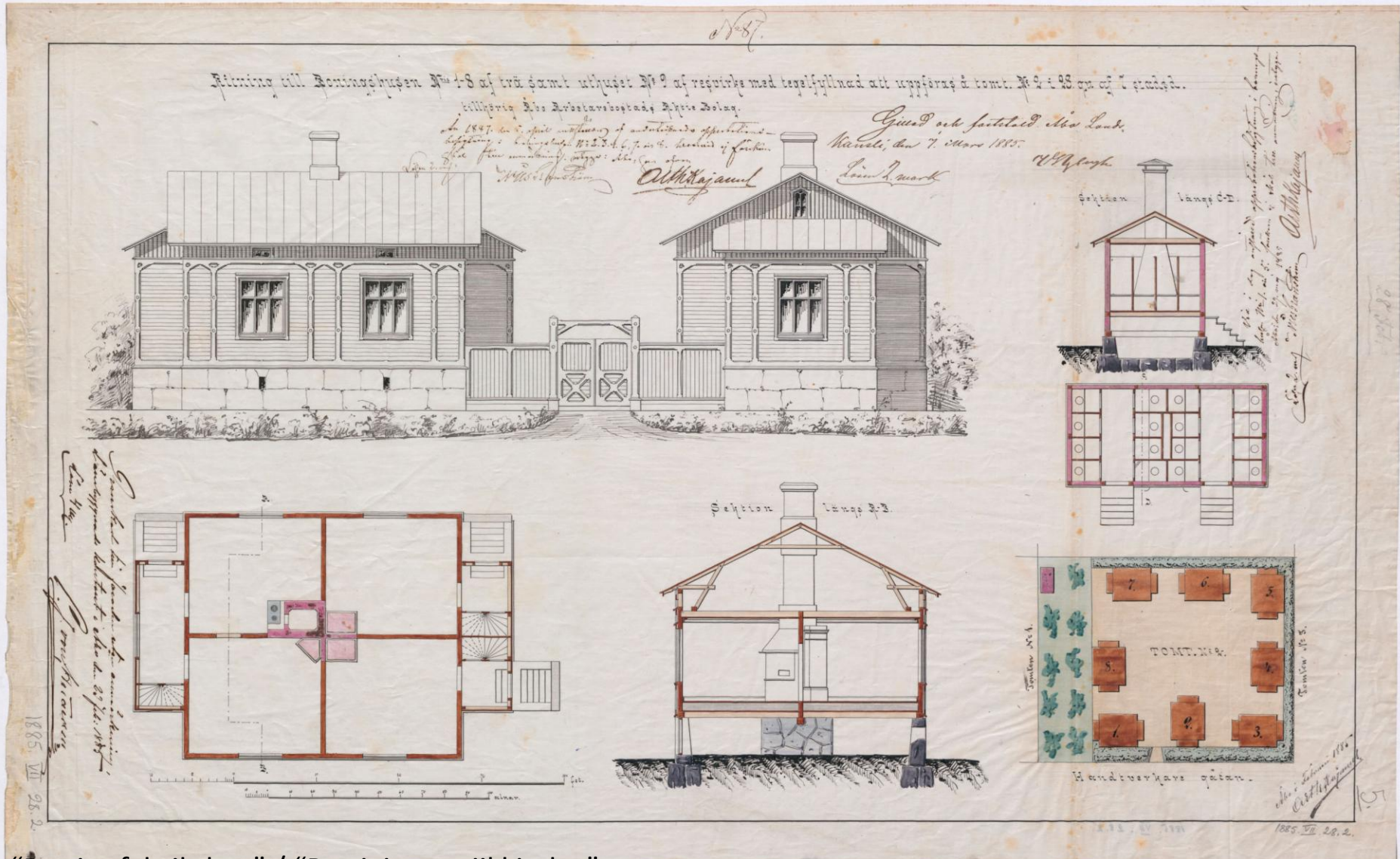

Tunnamakarmästare Hellsténs
"Turun työväen rakennusosakeyhtiö"
Itäinen Pitkätatu / Östra Långgatan 41, 1877
Foto / valokuva C.J.Gardberg 1959 / TMM

"Rettigs fabrikskus" / "Rettigin vapriikkitalot"
 Käsityöläiskatu / Hantverkaregatan 18
 Arthur Kajanus 1885-1888
 Purettu / riven 1980-l/tal

“Rettigs fabrikshus” / “Rettigin vapriikkitalot”
Vuorityömiehenkatu / Bergborraregatan 3 och 4
Arthur Kajanus 1885-1888
Kuva / foto Markku Laaksonen

“Rettigs fabrikkshus” / “Rettigin vapriikkitalot”
Piispankatu / Biskopsgatan 7
Arthur Kajanus 1885-1888
Kuva / foto Markku Laaksonen

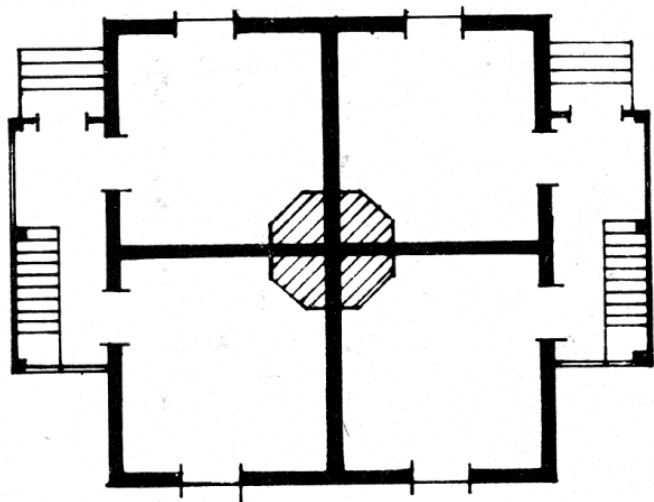

Port Arthur, VIII
Markku Laaksonen

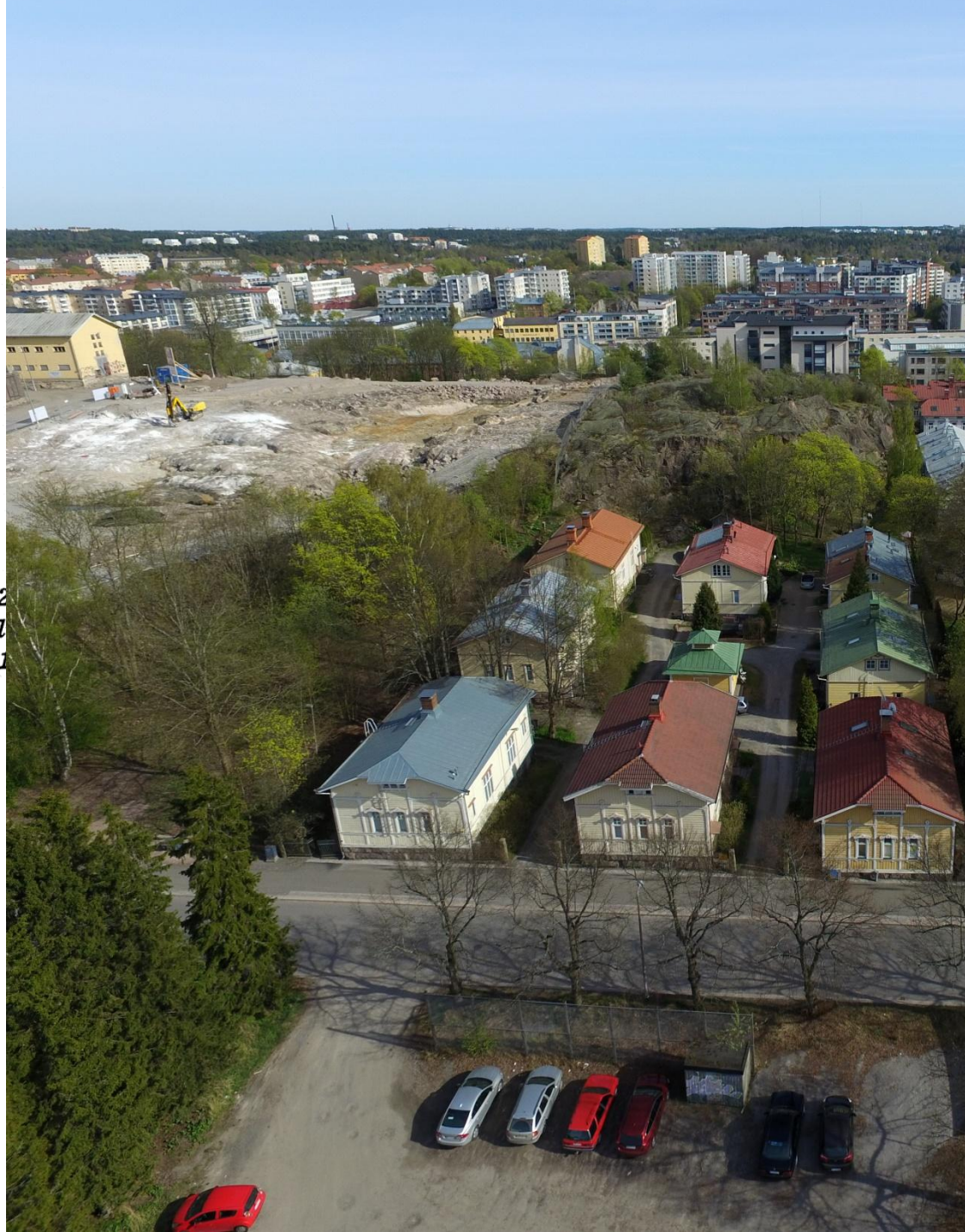

110

“Fyrumshus”, “Nelihuonetalo”
Malmgatan / Malminkatu 2
Anton Salviander 1902
Reijo Mattila / TMK
Markku Laaksonen

RITNING TILL BONINGSHUSEN N:os 1-8 SAMT UTHUSET N:o 9 ATT UPPFÖRAS Å TOMT. N:os 3 i 4 AF 9 STDLN.
ÅBO ARBETAREBOSTADS AKTIEBOLAG.

Med i dag af antecknad utskedd byggnadsritning
i boningshuset N:o 1 samt i uthuset N:o 9, försedd af
sin sammanhängande utläggning: Åbo, den 27 Mars 1902.
W. W. Strandberg
O. W. Salviander

Genom i dag utfärdad resolution
är denna byggnadsritning godkänd och
till ofrättelse fastslädd, uttygar:
Åbo Sandskansli, den 11 Augusti 1902. Sektion i A-B

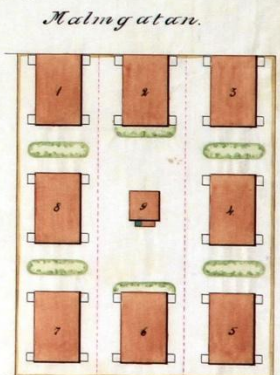
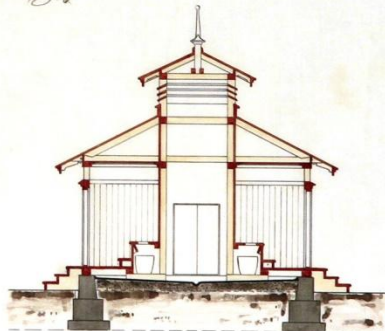
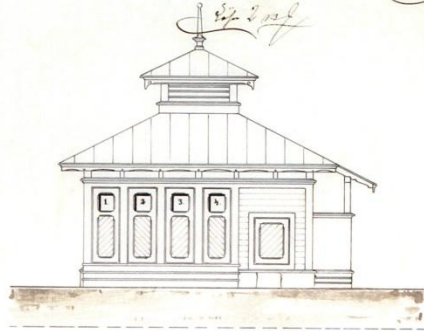
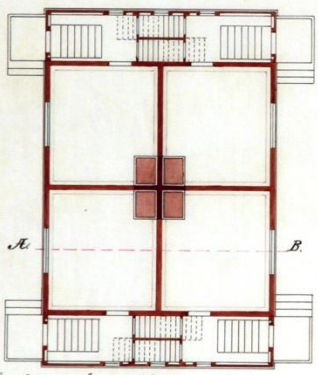
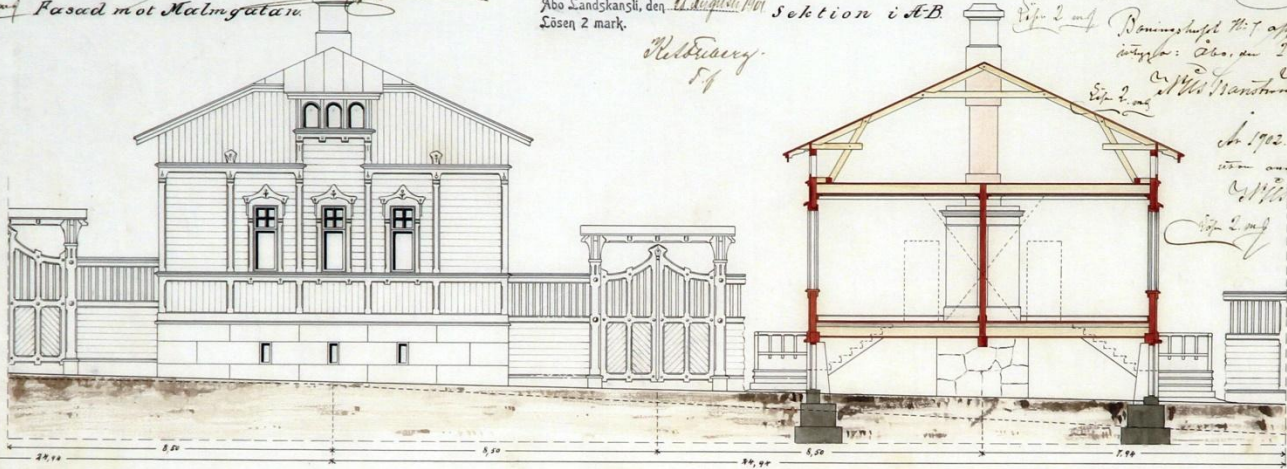
Med i dag af antecknad utskedd byggnadsritning
i boningshuset N:o 8, uttygar: Åbo, den 16 April 1902.
W. W. Strandberg
O. W. Salviander

Med i dag af antecknad utskedd byggnadsritning
i boningshuset N:o 7, uttygar: Åbo, den 22 April 1902.
W. W. Strandberg
O. W. Salviander

Med i dag af antecknad utskedd byggnadsritning
i boningshuset N:o 2, uttygar: Åbo, den 29 April 1902.
W. W. Strandberg
O. W. Salviander

Med i dag af antecknad utskedd byggnadsritning
i boningshuset N:o 5, uttygar: Åbo, den 22 Maj 1902.
W. W. Strandberg
O. W. Salviander

Byggnadsritning för
Åbo Arbetsbostads Aktieförbund
den 16 Mars 1901
O. W. Salviander

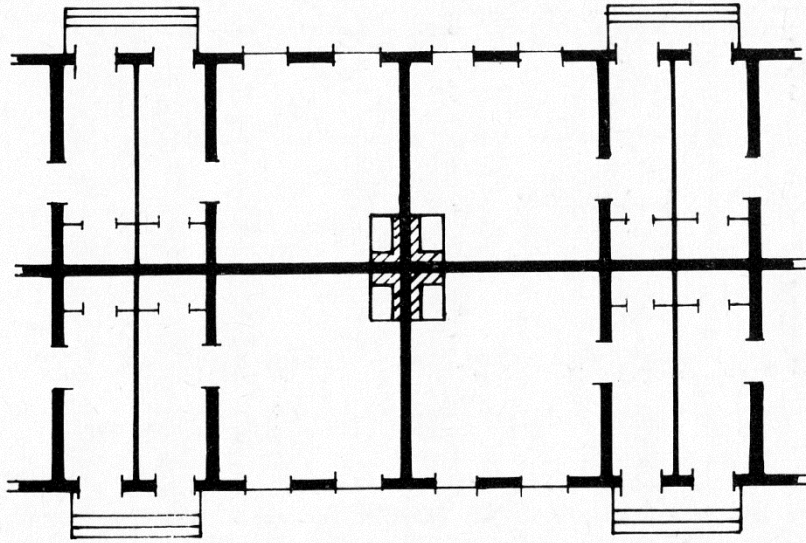

Med i dag af antecknad utskedd
byggnadsritning i boningshuset
N:o 4 försedd af sin sammanhängande
utläggning: Åbo, den 27 Mars 1902.
W. W. Strandberg
O. W. Salviander

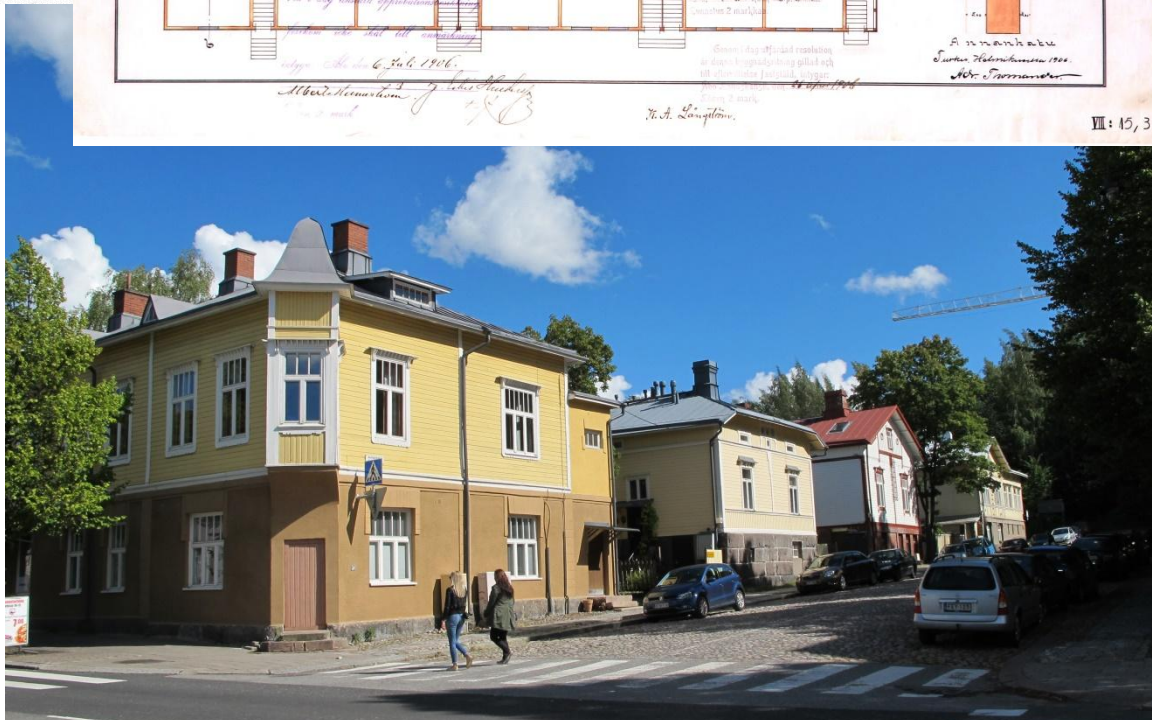
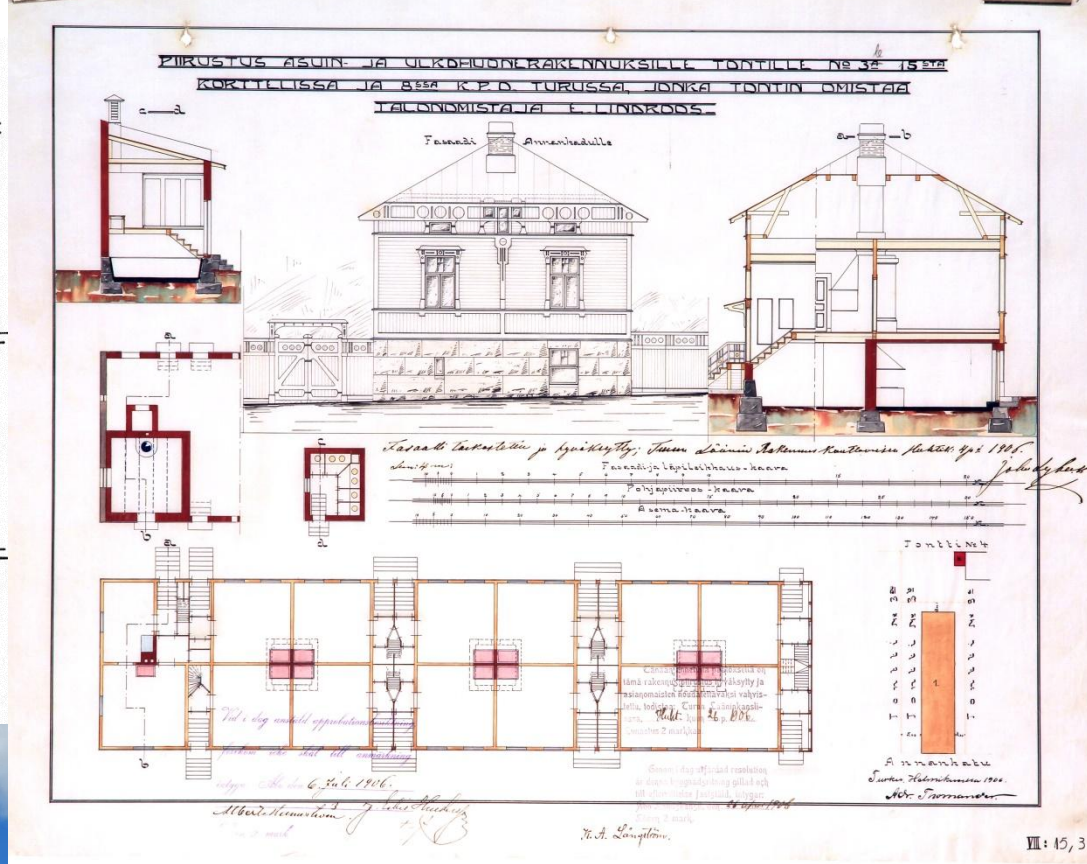
Åbo i Juni 1901
A. Salviander

“Malmgatan / Malminkatu 2
Anton Salviander 1902

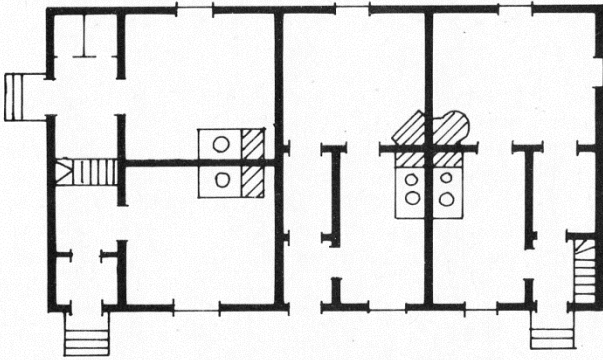

24. Tyypipiirustus nelihuonerivistä vuosilta 1878—1913.

“Fyrumsrad”, “Neliuonerivi”
 Annagatan / Annankatu 3b
 Adrian Thomander 1906
 Reijo Mattila / TMK
 Mikko Laaksonen

26. Vasemmalla tyyppipiirustus hellahuoneen käsittävästä asunnosta. Oikealla tyyppipiirustus kamarin ja keittiön käsittävästä huoneustosta tyyppiä D vuodelta 1888–1909.

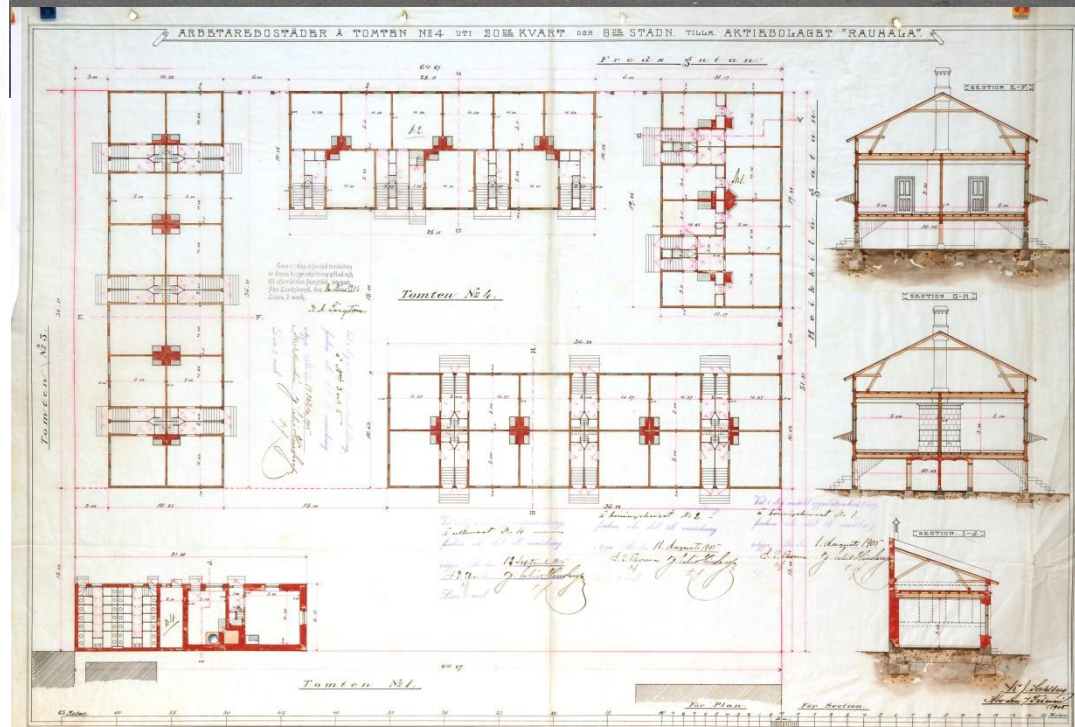
“Rum-och-kök-rad”, “Keittiö- ja kamaririvi”

Rauhala

Karl Johan Sahlberg 1905

Reijo Mattila / TMK

Mikko Laaksonen

Port Arthur
Korkeavuorenkatu, Högbergsgatan
Markku Laaksonen

*Järjestelyehdotus Tilustaloille N:ö 31 32 33 ja 34
Turun Eteläisellä Tahamaalla.*

*Förslag till reglering av Egolotterna N:ö 31 32 33 och 34
å Södra Ölmariken av Åbo Stad.*

- Tilusta kaupunkiin otettavien tilustalojen
- Kaksinkertaisia rakennuksia sekä rakennuksia joihin on mahdollista rakentaa kaksinkertaisia rakennuksia
- Kaksinkertaisia rakennuksia joihin on mahdollista rakentaa kaksinkertaisia rakennuksia
- Kaksinkertaisia rakennuksia joihin on mahdollista rakentaa kaksinkertaisia rakennuksia
- Tilustaloita joihin on mahdollista rakentaa kaksinkertaisia rakennuksia
- Tilustaloita joihin on mahdollista rakentaa kaksinkertaisia rakennuksia
- Tilustaloita joihin on mahdollista rakentaa kaksinkertaisia rakennuksia
- Tilustaloita joihin on mahdollista rakentaa kaksinkertaisia rakennuksia

Talviröiden oikeaksi kolleksi
Tuna kaupungin Groedeltskonte
vna kutehuun 30 vna 1927.

Tahusella kaupunginvaltuuston
kokouksessa kutehuun 5 pna 1927

Tuna kaupungin Rakennustark
Arnimäen arasto / p
27

Tu tiloympäristö on valittu
noin 2000 metrin etäisyydellä
määrästä josta on mahdollista
rakentaa uusia rakennuksia joihin

Rakennuksen värin ja
koristeiden osaksi

Mäntymäki 20

- Rakennustyyli ja väri...
Rakennustyyli ja väri...
Rakennustyyli ja väri...
- Rakennustyyli ja väri...
Rakennustyyli ja väri...
Rakennustyyli ja väri...
- Rakennustyyli ja väri...
Rakennustyyli ja väri...
Rakennustyyli ja väri...
- Rakennustyyli ja väri...
Rakennustyyli ja väri...
Rakennustyyli ja väri...
- Rakennustyyli ja väri...
Rakennustyyli ja väri...
Rakennustyyli ja väri...
- Rakennustyyli ja väri...
Rakennustyyli ja väri...
Rakennustyyli ja väri...
- Rakennustyyli ja väri...
Rakennustyyli ja väri...
Rakennustyyli ja väri...

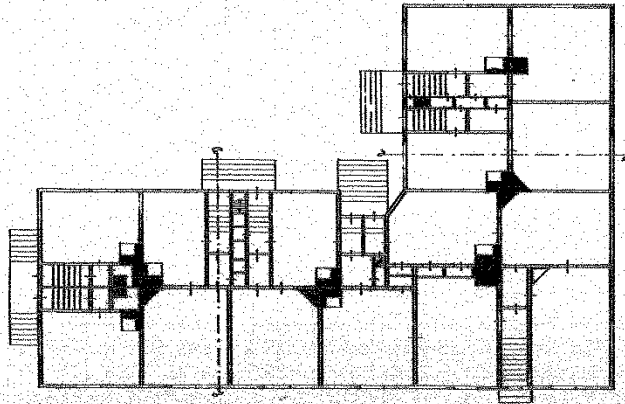
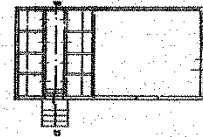
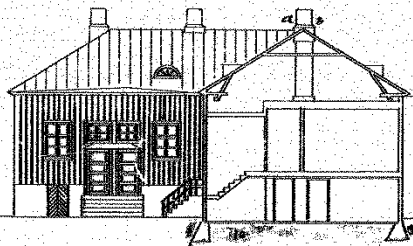
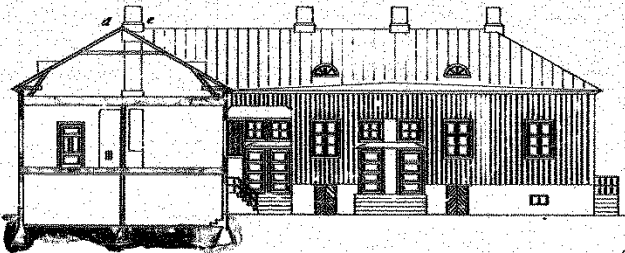
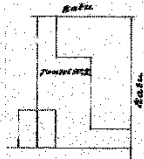
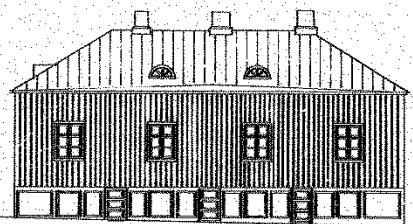
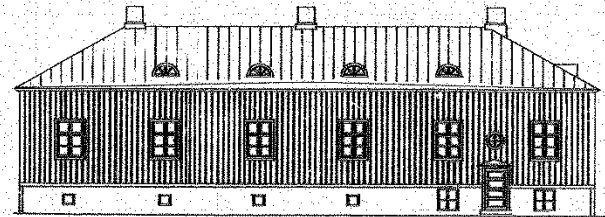
Tallbacka, Mäntymäki
Stadsplan, asemakaava
E.I.Sutinen 1927

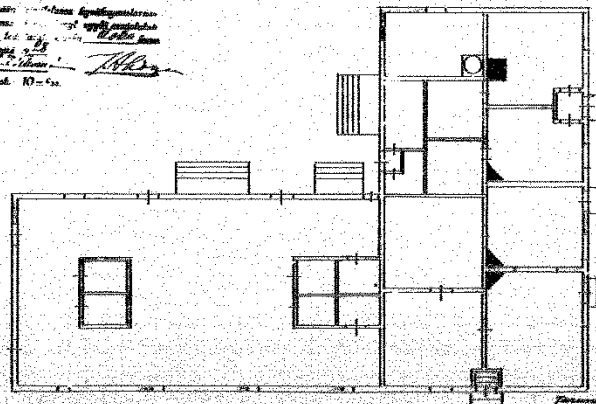
Oikeus asuin- ja kirkkone rakennukseksi. Pontille 112
 ja
 korotussa esteettisellä rakennuksella
 omistaja on toivonut O. Lehto

Vuonna 1928
 Päätti Teos Korpunen, Keskustie 10
 Oikeus uuden kirkon rakentamiseen.
 O. Lehto

Rakennusluonnos
 O. Lehto
 1928

O. Lehto

Gördelgatan / Vyökatu 2
 J.E.Honkone, 1928

E. TAKAL: 3, 3

Gördelgatan / Vyökatu 2

J.E.Honkonen 1928

H. Attila / TMK 1931

Gördelgatan / Vyökatu 2
J.E.Honkonen 1928

Tallbacka, Mäntymäki
Markku Laaksonen

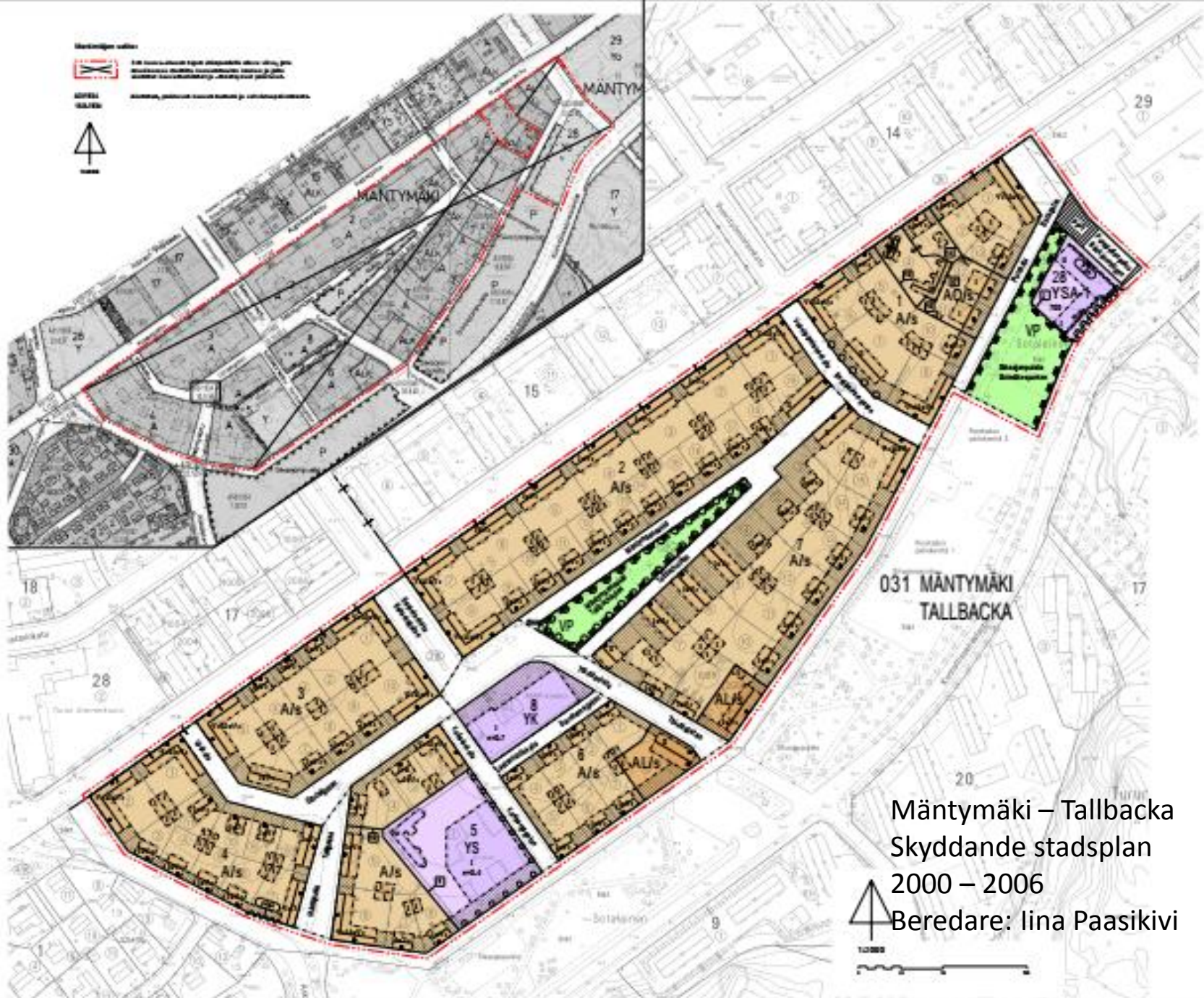
Skredderplaner

En eller flera skredderplaner som omfattar ett eller flera planområden, som omfattas av en eller flera skredderplaner.

Skredderplan

Skredderplan, som omfattar ett eller flera planområden.

Mäntymäki – Tallbacka
Skyddande stadsplan
2000 – 2006

Beredare: Iina Paasikivi

Tallbacka, Mäntymäki
Markku Laaksonen

Tråhus under byggnad, Skarpskyttegatan, Nummisbacken 1932

Puutalo rakenteilla, Tarkk'ampujankatu, Nummi 1932

H. Attila / TMK

Takbyggnad, Tavastvägen 57, Nummisbacken 1933

Katto rakenteilla, Hämeentie 57, Nummi 1933

H. Attila / TMK

Ekvägen 12, Nummisbacken 1934

Tammitie 12, Nummi 1934

H. Attila / TMK

Tavastvägens tvärgata, Nummisbacken 1930

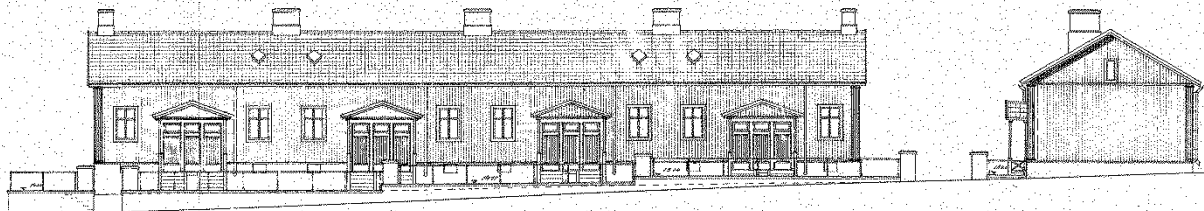
Hämeentien poikkikatu, Nummi 1930

H. Attila / TMK

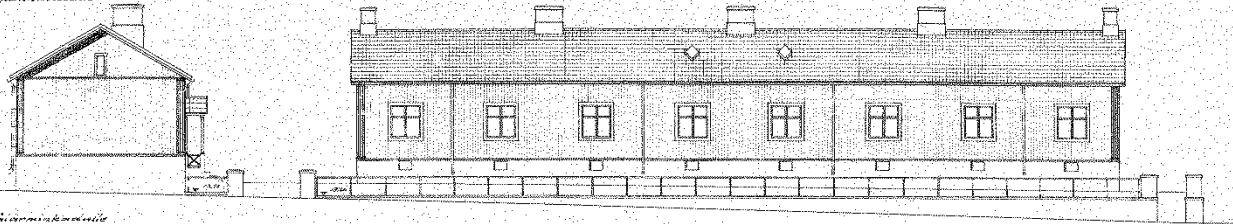

*Arkkitehtitoimisto Erik Laitinen ja Yrjö Kärry
Toukok. 7. 1938, Helsinki.
Kip. Laitinen*

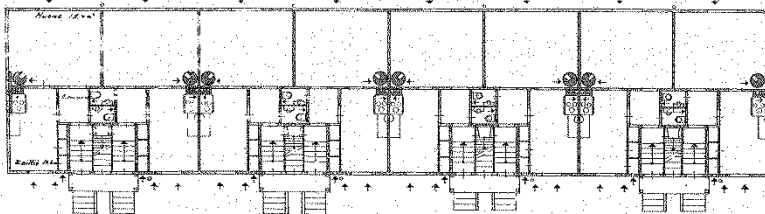
D_I

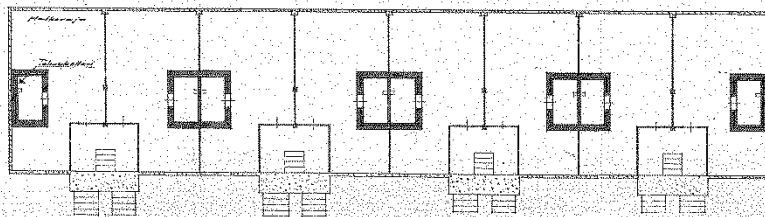
Julkisivu Töytärispuolelta

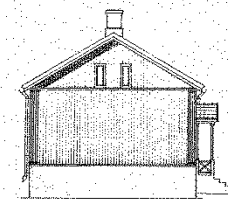
Julkisivu Siltäpuolelta

Puolekannus

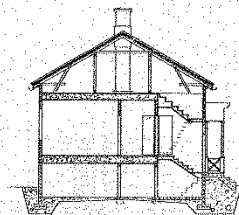

Kallio-kannus

01 3500000 A
 V
 H
 SÄÖ
 15. 3. 1938
 30. 3. 1938

Plöte

Luoke
 29. 4. 1938 Kip. Laitinen

TUPUN MÄLITRETTIN
 arkisto

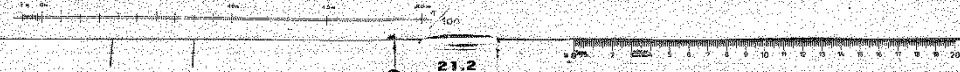
29. huht. 15

Kallio-kannus

Laitinen

TURUN KAUPUNGIN
 TALORAKENNUSTOIMISTO

K. Lindberg

21.2

As Oy Rivilä, Harald Smedberg 1938

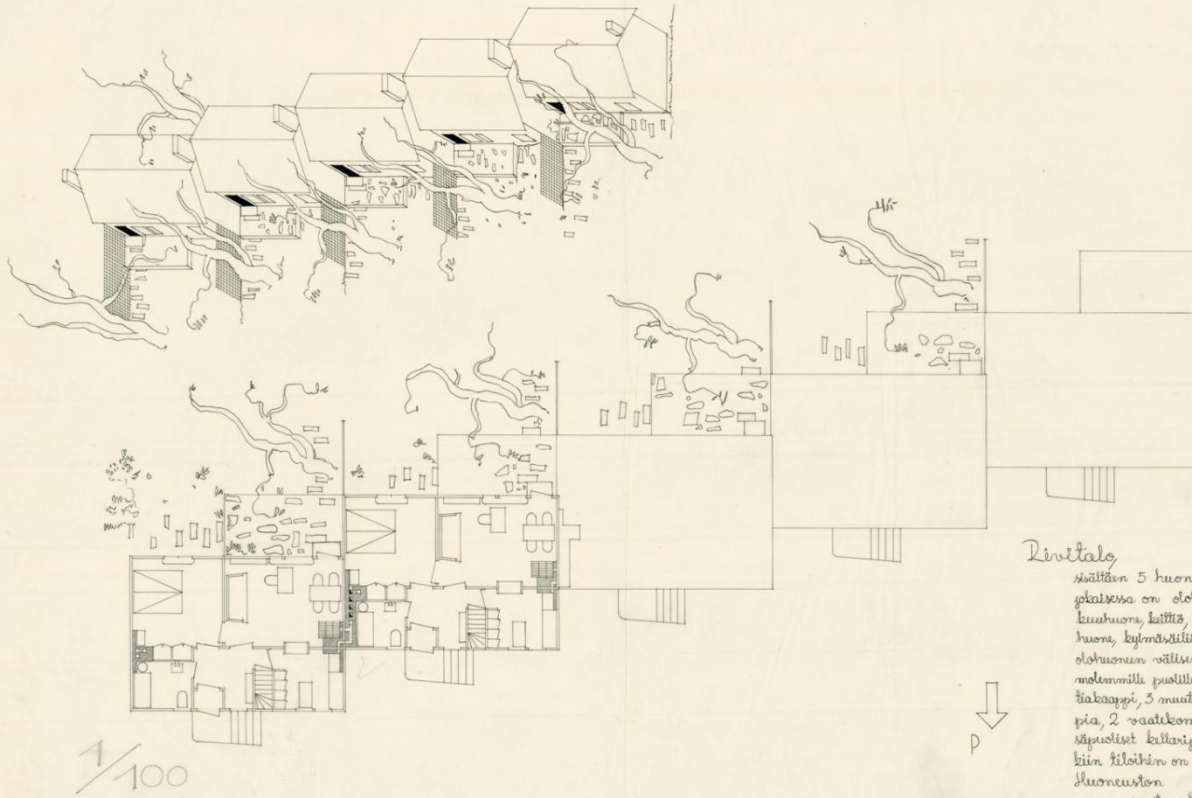
As Oy Rivilä, Harald Smedberg 1938
TS 18.11.1938
Mikko Laaksonen

ERIK BRYGGMAN 1891-1955

2/d

1/100

Rivittalo

sisältää 5 huoneistoa joista
yksi on olohuone, 1 ma-
kuuhuone, keittiö, olohuone, kylpy-
huone, kylmäkyltti, keittiö ja
olohuoneen välissä ulkovi-
kko. molemmilla puolella asuunsa
asiantuntija, 5 muuta keittiökaap-
pia, 2 vaatekomeroa sekä si-
vopuoliset kellariportaat. Kake-
tiin kelloihin on pääsy ulkovi-
kosta.

Huoneiston
pinta-ala: 55,2 m²

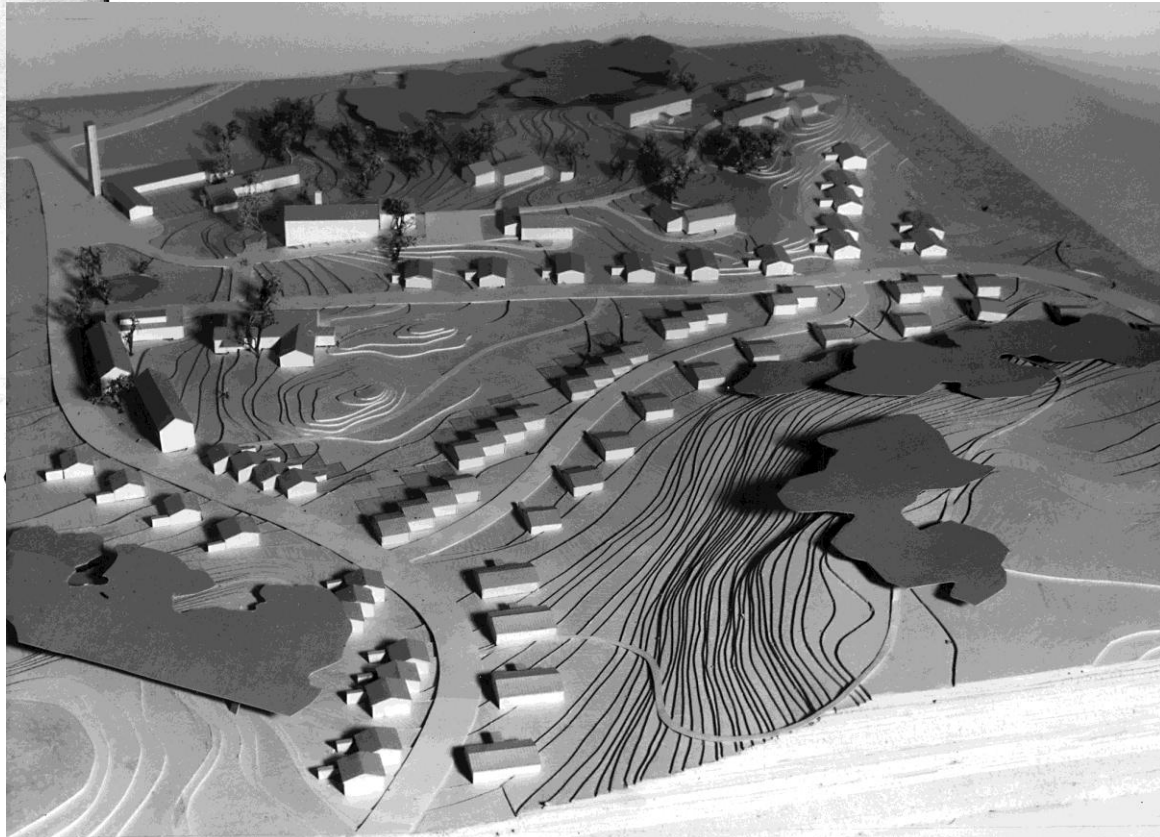
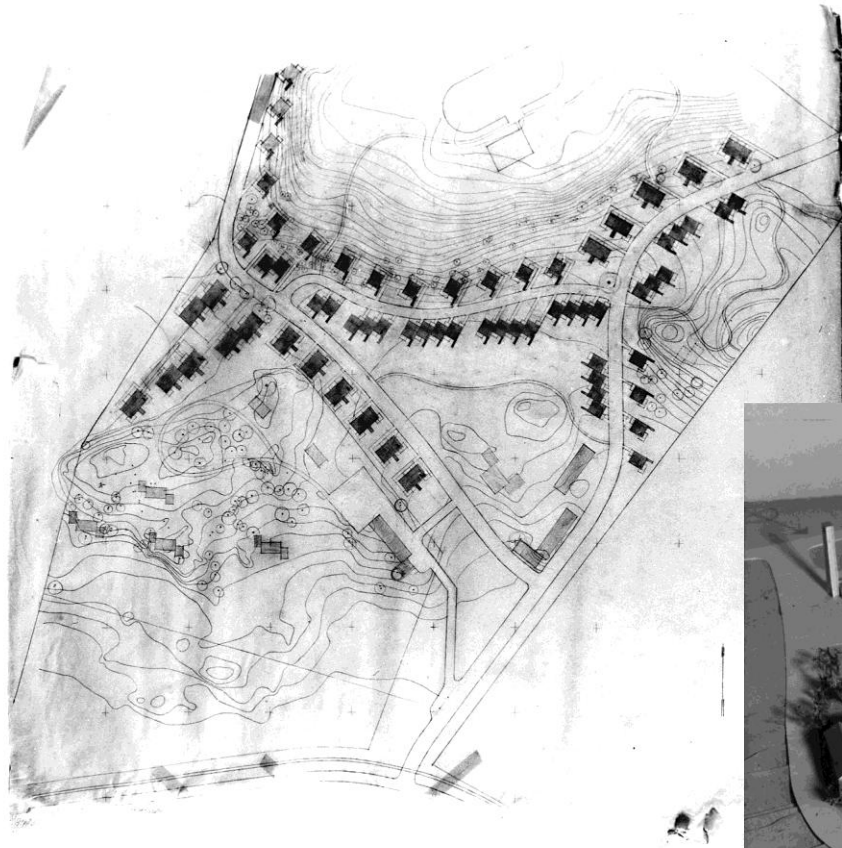
W. Bryggman 1945

Puuteollisuuden myyntiyhdistys, suunnitelma
Försäljningsförening av träindustri, plan
Wood construction sales association, plan
Erik Bryggman 1945
Kuva / foto / photo MFA

ERIK BRYGGMAN 1891-1955

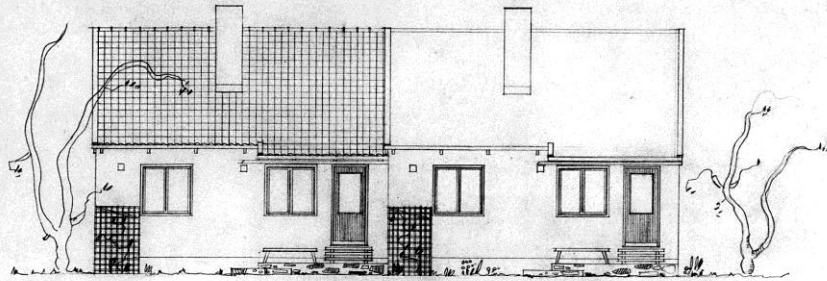

Pansio Laivateollisuus
Bostadsområde
Asuntoalue
Housing area
Erik Bryggman 1945-1948
Kuva / foto / photo MFA

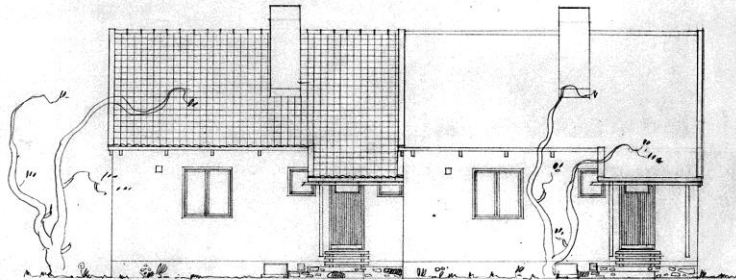

ERIK BRYGGMAN 1891-1955

C₁, D₁

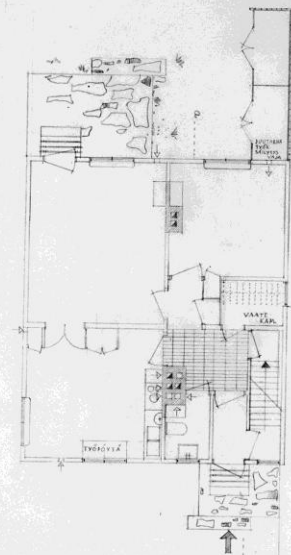
C₁, D₁

ARKKITEHTI
ERIK BRYGGMAN

OY SAIVATEOLLAINEN A.S.
ASUNTOALUEKUNNUS O.S. 191
SUUNNITTELIKKA
1945

Piirustus
1945

Pansio Laivateollisuus
Bostadsområde
Asuntoalue
Housing area
Erik Bryggman 1945-1948
Kuva / foto / photo MFA

C₁
2. porheen porrastettu rivitalo / 4 kpl
2 kpl

D₁
3. porheen porrastettu rivitalo / 2 kpl

ARKKITEHTI
ERIK BRYGGMAN

OY SAIVATEOLLAINEN A.S.
ASUNTOALUEKUNNUS O.S. 191
SUUNNITTELIKKA
1945

Piirustus
1945

ERIK BRYGGMAN 1891-1955

Pansio Laivateollisuus

Bostadsområde

Asuntoalue

Housing area

Erik Bryggman 1945-1948

Kuva / foto / photo Heikki Havas, MFA

ERIK BRYGGMAN 1891-1955

Pansio Laivateollisuus
Bostadsområde
Asuntoalue
Housing area
Erik Bryggman 1945-1948
Kuva / foto / photo MFA

ERIK BRYGGMAN 1891-1955

Pansio Laivateollisuus

Bostadsområde

Asuntoalue

Housing area

Erik Bryggman 1945-1948

Kuva / foto / photo MFA

ERIK BRYGGMAN 1891-1955

Pansio Laivateollisuus

Bostadsområde

Asuntoalue

Housing area

Erik Bryggman 1945-1948

Kuva / foto / photo Milla Järvipetäjä

ERIK BRYGGMAN 1891-1955

Pansio Laivateollisuus

Bostadsområde

Asuntoalue

Housing area

Erik Bryggman 1945-1948

Kuva / foto / photo Milla Järvipetäjä

TURKU

Asemakaavanmuutos

Kaupunginosa: IV

Korttelit: 19
20
21
24

Kaupunginosa: V

Kortteli: 21

Kadut:

Mestarininkatu (osa)
Tiilentekijänkatu (osa)
Tervahovininkatu (osa)
Nimetön katualue

Katu:

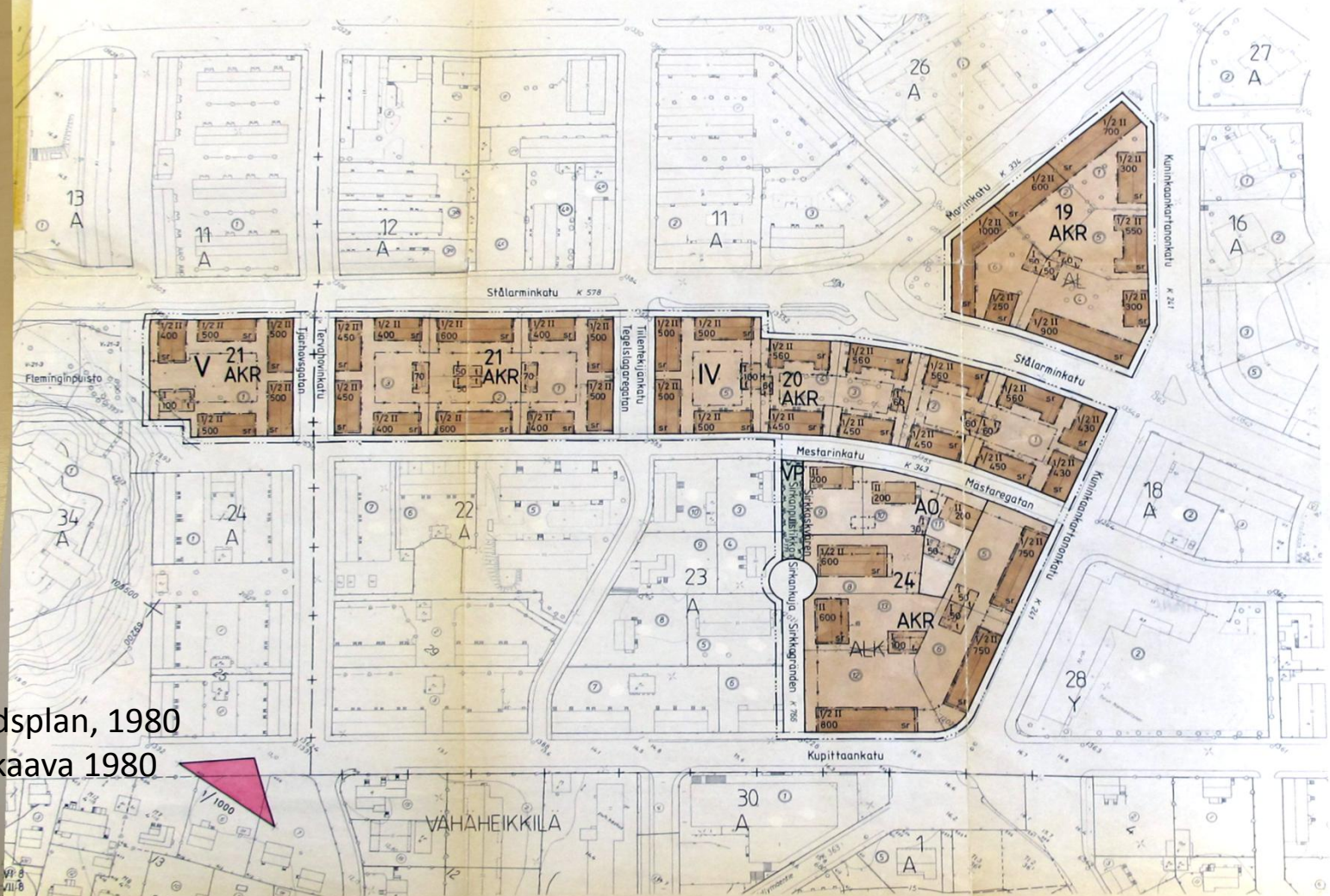
Tervahovininkatu (osa)

Puisto:

Nimetön puistikko

Pohjakartta säännösten mukainen
Täydennetty 23 9 1980
Turussa 23 9 1980

S. K.
Appt. kaupungingeodeetti

IV skyddande stadsplan, 1980

IV, suojeleusemakaava 1980

IV; Mästäregatan / Mestarinkatu
Markku Laaksonen

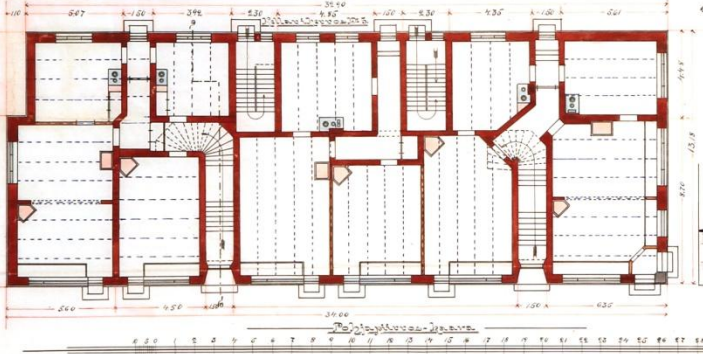
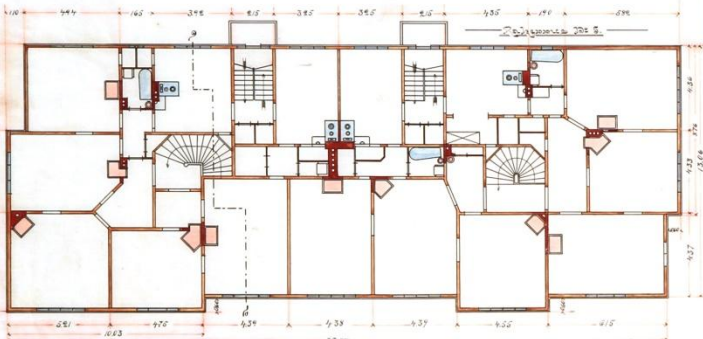
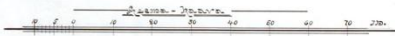
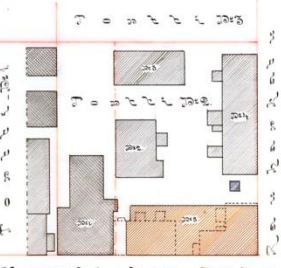
IV; Mästaregatan / Mestarinkatu
Mikko Laaksonen

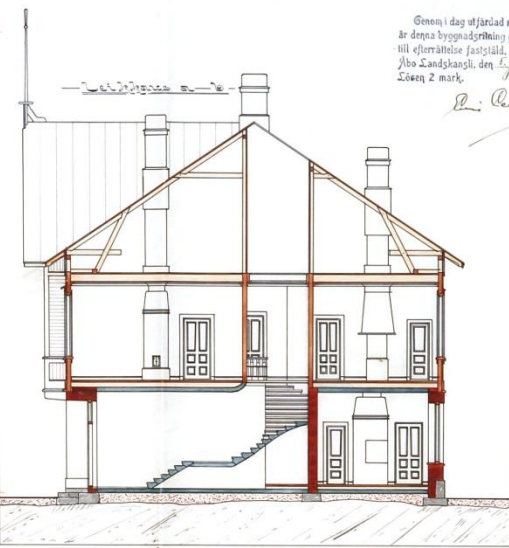
Finlandsk wittenskablig
undersøgt vortens bygningsskik
og de herfra følgende resultater
af den af den danske arkitekt
Adrian Thomander
af København

10
1877
Thomander
Adrian Thomander

Genen i dag af færdig resultatet
 er de her bygningsskik gældende
 og efterrettede fastslået, udgivet
 af den danske arkitekt, den 1. febr. 1877
 Løsen 2 mark.

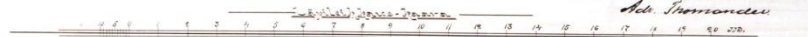
Adrian Thomander

Indskrift til arkitektens og bygningsskikkens, Løsen 2 mark, København 1877
af den danske arkitekt, den 1. febr. 1877
Adrian Thomander

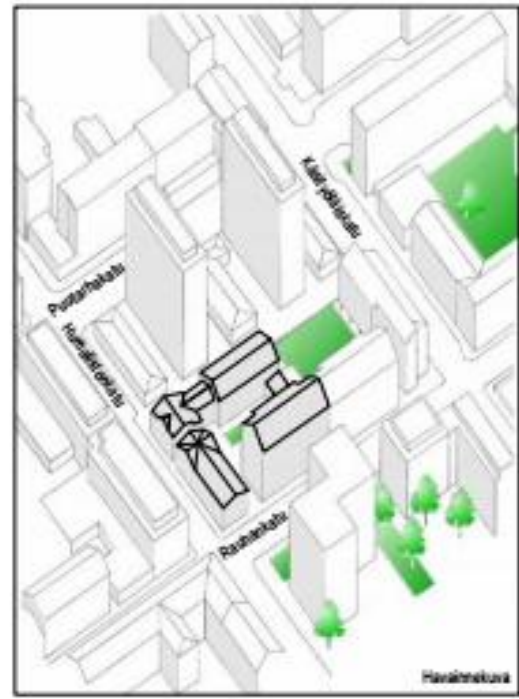
III: 83/2

Adrian Thomander

Humlegårdsgatan / Humalistonkatu 14
 Adrian Thomander 1907

Näkymä Humalistorikadulta kaakkoon

Näkymä Humalistorikadulta luteeseen

Humlegårdsgatan 14
 Skyddande stadsplan, 2002-2004
 Beredare: Katja Tyni-Kylliö

Humlegårdsgatan / Humalistonkatu 14

Skyddande stadsplan verkställd / Suojeluasemakaava toteutettuna
notera ny höghus